

PARK

pomysłów

kwartalnik
nr 33 (II/2025)
ISSN 2450-4769

DZIEŃ DOBRY

Co słysząc? W letnim wydaniu „Parku Pomysłów”
czekają na Ciebie nowe ciekawostki i zadania.
Baw się dobrze!

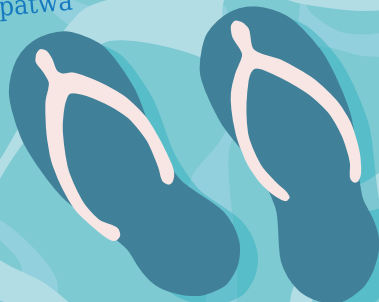
Jak masz na imię?

.....

SPIS TREŚCI

- 3 tradycje słowiańskie / plemiona słowiańskie
- 6teczka ekologa / bioróżnorodność
- 10zrób to sam / kartonowe puzzle
- 12teczka artysty / akademizm
- 16wiwarium / drzewołazy
- 18teczka przyrodnika / formy ochrony przyrody
- 21kalendarz / lipiec
- 22teczka terrarysty / cykl rozwoju żaby
- 23kącik herbologa / pokrzywa zwyczajna
- 24teczka historyka / rzeźba Bolesława Chrobrego
- 26redakcja
- 27mieszkańcy lubińskiego zoo / kuropatwa

Plemiona słowiańskie

PLEMIONA W VII - IX WIEKU

- SŁOWIANIE ZACHODNI
- SŁOWIANIE WSCHODNI
- SŁOWIANIE POŁUDNIOWI

Słowianie należą do grupy ludów indoeuropejskich. Pod względem językowym i etnicznym są najliczniejszą grupą ludności w Europie. Pierwotne siedziby Słowian znajdowały się pomiędzy Karpatami, a rzekami Prypeć i Dniepr. Z tych terenów wypuszczali się w kierunku bałkańskich prowincji Cesarstwa Rzymskiego. Kultura słowiańska ukształtowała się na przełomie IV i V w.

SŁOWIANIE DZIELILI SIĘ NA TRZY GRUPY:

SŁOWIANIE ZACHODNI

Pomorzanie Dziadoszanie
Drzewianie
Chyżanie Słowacy
Ranowie
Łużyczanie Obodryci
Wieleci Wolinianie Czesi
Trzebowianie Polanie
Sandomierzanie
Bobrzanie Mazowszanie
Serbołużyczanie Wiślanie
Morawianie
Redarowie Ślężanie

SŁOWIANIE WSCHODNI

Słowienie Polanie
Wołynianie
Radymicze Ulicze
Krywicze Antowie
Siewierzanie
Dregowicze Drewlanie
Wiatycze

SŁOWIANIE POŁUDNIOWI

Słoweńcy Serbowie Chorwaci

Odszukaj i wykreśl wszystkie nazwy
plemion słowiańskich w wykreślaniec obok

Słowianie byli rolnikami. Uprawiali zboża i hodowali bydło, owce, kozy i świnie. Zajmowali się także łowiectwem oraz bartnictwem. Sami wytwarzali niezbędne naczynia, narzędzia i broń. Mężczyźni wyprawiali skóry i szyli buty, a kobiety wyrabiały tkaniny i szyły ubrania.

R	A	W	B	T	R	Z	E	B	O	W	I	A	N	I	E
E	S	I	C	D	B	O	B	R	Z	A	N	I	E	E	A
D	E	E	S	I	E	W	I	E	R	Z	A	N	I	E	N
A	R	L	F	D	G	C	Z	E	S	I	H	W	I	J	T
R	B	E	M	R	R	A	N	O	W	I	E	I	D	C	O
O	O	C	A	E	K	S	L	R	M	W	N	Ś	Z	H	W
W	Ł	I	Z	W	Ł	Ł	W	A	D	I	M	L	I	O	I
I	U	O	O	L	U	O	O	D	R	A	O	A	A	R	E
E	Ż	P	W	A	Ż	W	L	Y	Z	T	R	N	D	W	R
S	Y	P	S	N	Y	I	I	M	E	Y	A	T	O	A	S
S	C	O	Z	I	C	E	N	I	W	C	W	E	S	C	A
Ł	Z	L	A	E	Z	N	I	C	I	Z	I	T	Z	I	N
O	A	A	N	U	A	I	A	Z	A	E	A	W	A	Y	D
W	N	N	I	Z	N	E	N	E	N	U	N	W	N	Y	O
A	I	I	E	N	I	O	I	P	I	R	I	S	I	T	M
C	E	E	G	H	E	I	E	J	E	K	E	L	E	M	I
Y	B	C	D	Ś	L	Ę	Ż	A	N	I	E	S	E	F	E
A	D	R	E	G	O	W	I	C	Z	E	Z	E	Ś	U	R
C	H	Y	Ż	A	N	I	E	T	U	W	Y	R	Ó	L	Z
O	P	K	R	Y	W	I	C	Z	E	R	S	B	Ń	I	A
K	L	M	N	O	B	O	D	R	Y	C	I	O	Ł	C	N
I	W	O	Ł	Y	N	I	A	N	I	E	J	W	Ę	Z	I
E	F	S	Ł	O	W	E	Ń	C	Y	G	H	I	Ć	E	E
P	O	M	O	R	Z	A	N	I	E	D	C	E	Ą	B	A

BIORÓŻNORODNOŚĆ

To termin, który odnosi się do bogactwa życia na Ziemi i dzieli się na trzy poziomy:

RÓŻNORODNOŚĆ GATUNKOWA

To różnorodność gatunków roślin, zwierząt, grzybów i mikroorganizmów oraz ich wzajemna relacja. Im więcej gatunków występuje w danym ekosystemie, tym wyższa jest jego bioróżnorodność.

RÓŻNORODNOŚĆ GENETYCZNA

Odnosi się do zróżnicowania genów w obrębie jednego gatunku. Pozwala ona organizmom lepiej przystosować się do zmieniających się warunków środowiskowych i jest podstawą ewolucji.

RÓŻNORODNOŚĆ EKOSYSTEMOWA

Dotyczy różnych typów ekosystemów, które tworzą różnorodne środowisko życia dla organizmów. Każdy ekosystem ma swoją unikalną strukturę i funkcję w przyrodzie.

Różnorodność biologiczna jest kluczowa dla zdrowia naszej planety, ponieważ zapewnia równowagę ekologiczną, stabilność ekosystemów oraz zasoby naturalne. Wspiera także procesy takie jak zapylanie roślin czy oczyszczanie wód.

Każdy z nas może dbać o ekosystem, dokonując mądrych wyborów. Znajdziecie tu kilka porad, co robić aby zadbać o zachowanie różnorodności biologicznej.

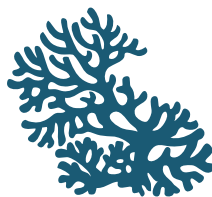
RYBY

Podczas zakupów sprawdzajcie czy ryby lub owoce morza mają Certyfikat Zrównoważonego Rybołówstwa MSC. Na stronie WWF „Jaka ryba” znajdziecie poradnik jakie ryby kupować, a których unikać.

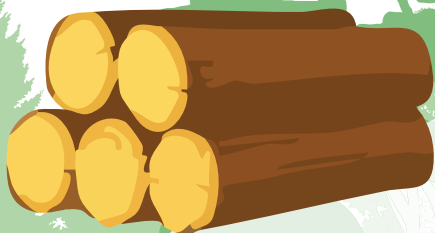
EGZOTYCZNE PAMIĄTKI

Z powodu nielegalnego handlu żywymi oraz martwymi okazami, ich częściami oraz wyrobami z nich wykonanymi zagrożonych wyginieciem jest ponad 30 000 gatunków roślin i zwierząt. W tym celu wprowadzono przepisy Konwencji Waszyngtońskiej o Międzynarodowym Handlu Dzikimi Zwierzętami i Roślinami Gatunków Zagrożonych Wyginieciem (CITES). Jak dotąd 181 państw z całego świata przyjęło przestrzegać zasad zawartych w tym dokumencie. Dokument odnosi się do 34 000 gatunków roślin i zwierząt.

Aby sprawdzić czy wybrany gatunek jest w danym kraju objęty ochroną CITES wystarczy wejść na stronę <https://www.speciesplus.net/> lub <https://checklist.cites.org/#/en>.

LASY

Wylesianie jest jednym z głównych powodów utraty bioróżnorodności, ponieważ las jest domem dla 2/3 gatunków roślin i zwierząt. Szczególnie istotne jest to w przypadku lasów tropikalnych, które są najcenniejsze pod względem przyrodniczym. Każdego roku na świecie ubywa 12-15 milionów hektarów lasów - jest to 43% powierzchni Polski.

Aby chronić lasy, należy w miarę możliwości wybierać drewno z certyfikatem i rezygnować z drewna egzotycznego na rzecz rodzimych gatunków.

Gwarancja, że drewno pochodzi z legalnej wycinki, prowadzonej w sposób zrównoważony są systemy certyfikacji FSC oraz PEFC. Dotyczy to także produkcji papieru. Najlepiej wybierać taki pochodzący z recyklingu.

OLEJ

Olej palmowy to bardzo popularny surowiec wykorzystywany w produkcji żywności. Występuje w wielu produktach codziennego użytku t.j. margarynach, szamponach, czekoladach, ciastkach itp.

Olej palmowy wytwarzany jest z palm olejowych.

Są one uprawiane na wielkich, przemysłowych plantacjach, często na wykarczowanych wcześniej obszarach lasów deszczowych, a także cennych przyrodniczo torfowiskach.

Aby pomóc w walce z degradacją lasów deszczowych, możemy podczas zakupów wybierać produkty bez oleju palmowego. Zdecydowanie lepszym wyborem jest olej rzepakowy.

OBSERWACJE

Bioróżnorodność możemy obserwować wokół nas. W naszym otoczeniu może być wiele gatunków owadów, ptaków czy roślin, których na pierwszy rzut oka możemy nie dostrzegać. Dlatego warto się przyjrzeć przyrodzie, która nas otacza.

Co można obserwować?

fazy wzrostu grzybów

ile bocianów występuje w twoim otoczeniu

krajobraz za oknem w różnych porach roku

ptaki w ogrodzie lub parku

dzikie zapylacze podczas prac wiosennych

bocianie życia na najbliższym gnieździe

jak zmienia się las jesienią

i wiele, wiele innych

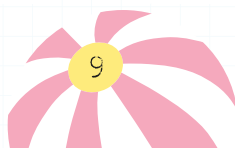
W tabelce obok narysuj własne obserwacje. Może to być to co uda ci się dostrzec przez okno pokoju albo w ogrodzie lub parku.

BIORÓŻNORODNOŚĆ WOKÓŁ MNIE

ROŚLINY DRZEWIA

ZWIERZĘTA

OWADY

ZRÓB TO SAM

KARTONOWE PUZZLE

Wakacje to czas na różne rozrywki. Jedną z nich może być układanie puzzli. A może by tak samemu stworzyć układankę? Poniżej znajdziesz instrukcję jak wykonać taką zabawkę. Do dzieła!

Materiały:

- nożyczki
- ołówek
- klej
- tektura
- linijka
- kredki, flamastry lub farbyki

1

KAWAŁEK KARTONU ZGINAMY NA PÓŁ. NA JEDNEJ POŁOWIE RYSUJEMY OKIENKO NASZEJ RAMKI. Z KAŻDEJ STRONY ZOSTAWIAMY MIN. 2 CM.

2

NASTĘPNIE WYCINAMY NARYSOWANY PROSTOKĄT, A PRZÓD I TYŁ KARTONU SKLEJAMY ZE SOBĄ.

3

TERAZ NAJWAŻNIEJSZE ZADANIE - RYSUJEMY OBRAZEK NA WYCIĘTYM PROSTOKĄCIE.

- 4** PO NAMALOWANIU OBRAZKA, ODWRACAMY GO NA DRUGĄ STRONĘ I RYSUJEMY LINIE CIĘCIA.

- 5** PRZECINAMY WSZYSTKIE LINIE I W TEN SPOSÓB MAMY KAWAŁKI PUZZLI.

DOBRA RADA

Jesli chcesz, mozesz
również pokolorować
brzegi ramki.

- 6** UKŁADANKA GOTOWA!

Możesz namalować więcej
obrazków i układać je
w ramce na zmianę.
W ten sposób zabawa
będzie trwała dłużej.

Akademizm

Kierunek w sztuce rozwijający się **od XVII do XIX w.** Skupiał się głównie na **malarstwie oraz rzeźbie**. Charakteryzował się powrotem do **reguł sztuki antycznej i renesansowej**. Propagowany był głównie przez Akademię Sztuk Pięknych.

Akademizm powstał w **dobie rewolucji przemysłowej**, kiedy artyści zaczęli tworzyć sztukę dla miłośników, a nie dla władców. Ich prace można było kupić na targowiskach. **Zaczęły powstawać szkoły artystyczne**, by kształcić malarzy i rzeźbiarzy. Według nauczycieli akademickich, sztuki można się nauczyć, potrzebne są tylko dobre inspiracje. W związku z tym uczniowie, w ramach nauki, bardzo często **kopowali dzieła mistrzów**.

Tematyka dzieł sztuki zwykle odnosiła się do **mitologii i historii**. Malowano także **pejzaże, portrety, sceny rodzajowe oraz martwą naturę**. Po wyborze tematu autor tworzył dzieło ściśle trzymając się już istniejącego wzorca.

Lawrence Alma-Tadema, *Punkt obserwacyjny*, 1895

Ciekawostka

Najstarszą uczelnią artystyczną w Polsce jest Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. Została założona 16 października 1818 r.

Pomysłodawcami jej powstania byli: Józef Brodowski i Józef Peszka.

Początkowo akademie **odgrywały pozytywną rolę**, ponieważ dbały o wysoką rangę sztuki i społeczną pozycję artysty. Proces kształcenia dawał **solidne opanowanie rzemiosła malarskiego** i uczył dbałości o warsztat. Jednak z czasem, gdy akademie zawładnęły całokształtem życia kulturalnego, ich **konserwatyzm i apodyktyczność** zaczęły wywoływać coraz bardziej negatywną reakcję ze strony artystów. Zaczęto wątpić w ideę nauczania sztuki poprzez wpajanie prawideł. **Wtedy też zaczęto nazywać akademie fabrykami miernot**, tłamszącymi indywidualność.

Coraz bardziej zarzucano im, że **ograniczają wolność twórców** i stosując ogłupiające metody nauczania. Dowodzono, że bezmyślne rysowanie według gipsowych odlewów, **zabija indywidualny charakter przyszłych artystów**. Natomiast ściśle trzymanie się reguł prowadzi do ograniczenia samodzielnych poszukiwań w doborze tematyki i środków wyrazu.

Akademizm zaczął zanikać w latach dziewięćdziesiątych XIX w. wypierany przez nowe kierunki. Po 1900 r. już nie było śladu po akademiźmie, **powrót nastąpił dopiero w latach siedemdziesiątych XX w.**

Henryk Siemiradzki, *Noc Iwana Kupaly*, 1880

Czy wiesz, że...

Pierwsza na świecie Akademia Sztuk Pięknych powstała we Florencji w 1563 r. Nazywała się Accademia delle Arti del Disegno i została założona z inicjatywy Giorgio Vasariego oraz księcia Cosimo I Medyceusza.

Przedstawiciele akademizmu:

William-Adolphe Bouguereau

Francuski malarz, specjalizował się w idealizowanych aktach kobiecych. Malował wielkie kompozycje figuralne o tematyce religijnej, mitologicznej i historycznej.

Alexandre Cabanel

Malarz francuski, jeden z głównych przedstawicieli eklektyzmu akademickiego.

Jean Gérôme

Francuski malarz i rzeźbiarz. Malował heroiczne stylizacje egzotyczne i historyczne.

Thomas Couture

Francuski portrecista, ale głównie malował wielkie narracyjne kompozycje historyczne.

Hans Makart

Austriacki malarz, grafik i projektant dekoracji wnętrz.

Lawrence Alma-Tadema

Holenderski malarz, zaliczany do malarzy angielskich, ponieważ w 1870 r. przeprowadził się do Anglii i tam tworzył.

Fiodor Bruni

Rosyjski malarz włoskiego pochodzenia. Był rektorem Akademii Sztuk Pięknych w Sankt Petersburgu.

Henryk Siemiradzki

Polski malarz. Malował epickie, monumentalne, teatralne kompozycje, nacechowane spokojem i harmonią, z odpowiednim doбором kolorów, wypełnione ciałami, ozdobami, drzewami, marmurami, płaskorzeźbami.

Poczuj się, jak student Akademii
Sztuk Pięknych i wzorując się na
dziełach mistrzów namaluj własny
obraz.

drzewołazy

Hej!

Jesteśmy **drzewołazami**. Nawet nie jednym gatunkiem – jeden z nas to **drzewołaz niebieski**, a drugi to **drzewołaz złoty** (konkretnie odmiany "Costa Rica"!).

Jesteśmy **plazami bezogonowymi**, potocznie nazywanymi żabami. Wyróżniamy się na tle naszego rzędu! Na pewno widzicie jakie jaskrawe kolory potrafimy mieć na skórze. **Funkcjonujemy w trybie dziennym**, tak jak ludzie, co również nie jest oczywiste dla płazów bezogonowych.

Możemy wyglądać słodko, ale nasze ciało skrywa pewną tajemnicę. **Nasza skóra jest toksyczna i pełna alkaloidów**. Głaskanie drzewołazów na wolności jest skrajnie niewskazane! **Może wam się stać poważna krzywda**. Co ciekawe, my drzewołazy z lubińskiego zoo, czy tak samo jak inne, które przeobraziły się z kijanek w terrariach, nie wydzielamy przez skórę tych toksycznych związków.

Okazuje się, że wpływ na to ma bardzo **konkretna dieta**! Taką super moc w postaci toksycznej skóry potrafimy osiągnąć tylko dzięki **jedzeniu konkretnych owadów**, które żyją tylko w Ameryce południowej.

CYKL ROZWOJU DRZEWOLĄZÓW

Właśnie, a w jaki sposób my się w ogóle wykluwamy? Czy przeobrażamy? Najpierw **samica składa skrzek**. Jest to cała struktura składająca się z jajeczek oraz galaretowatej osłonki. **Z jajek powstają potem zarodki**, które nadal należą do skrzeku. Następnie z zarodków przeobrażają się **kijanki** – już poza skrzekiem. Kijanki naszego gatunku żyją w wodzie. **Z czasem kijankom zaczynają rosnąć tylne kończyny, a następnie przednie**. Następuje czas, gdy kijanka wychodzi z wody i zaczyna żyć na lądzie – **staje się małą wersją dorosłej siebie**. Na początku jeszcze nawet widać końcówkę ogona! Z czasem ten ogon się wchłania, a **miniaturowa żabka staje się dorosłym płazem bezogonowym**.

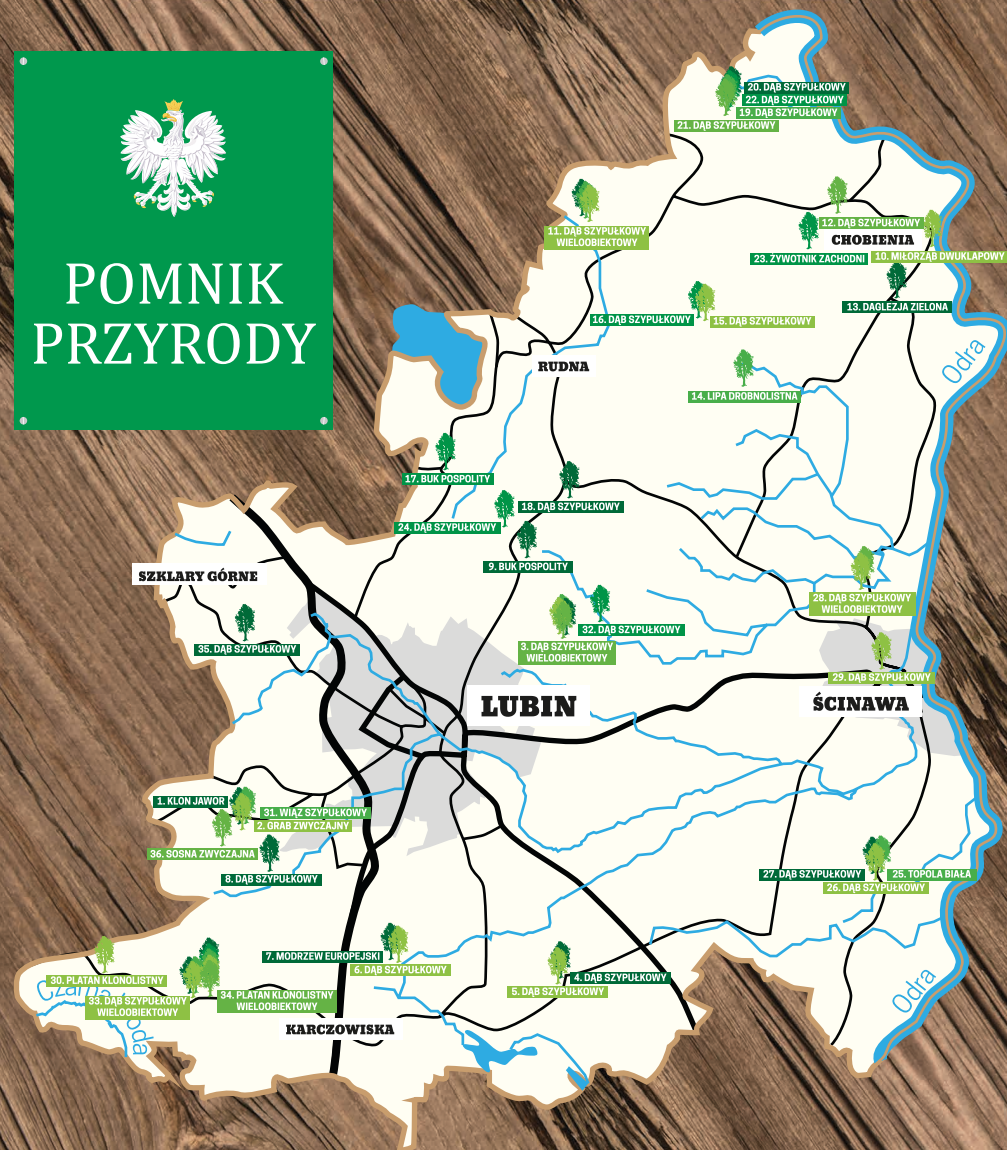
W hodowlach jemy głównie **muszki owocówki**. Bardzo długo potrafimy produkować taką toksynę. Nawet jeśli drzewołaz z naturalnego środowiska trafiłby do hodowli, **to przez dwa lata jeszcze jego skóra będzie toksyczna!** Dwa lata – to wydaje się sporo jak na takie małe zwierzę, ale w hodowlach potrafimy dożyć... **nawet 15 lat**.

POMNIKI PRZYRODY powiatu lubińskiego

POMNIK PRZYRODY

Pomniki przyrody Powiatu Lubińskiego

gatunek — data ustanowienia — lokalizacja

1. klon jawor — 1.01.1977 — Gorzyca
2. grab zwyczajny — 1.01.1977 — Gorzyca
3. dąb szypułkowy — 4 drzewa — 1.01.1977 — Składowice
4. dąb szypułkowy — 1.01.1977 — Miłoradzice
5. dąb szypułkowy — 1.01.1977 — Miłoradzice
6. dąb szypułkowy — 15.12.1978 — Gorzelin
7. modrzew europejski — 1.01.1979 — Gorzelin
8. dąb szypułkowy — 11.03.1988 — Chrostnik
9. buk pospolity — 18.02.1965 — Zalesie
10. miłorząd dwuklapowy — 1.01.1977 — Chobienia
11. dąb szypułkowy — 3 drzewa — 15.12.1978 — Gawrony Małe
12. dąb szypułkowy — 15.12.1978 — Nieszczyce
13. daglezia zielona — 1.01.1979 — Naroczycze
14. lipa drobnolistna — 1.01.1979 — Kliszów
15. dąb szypułkowy — 1.01.1979 — Wysokie
16. dąb szypułkowy — 1.01.1980 — Wysokie
17. buk pospolity — 1.01.1980 — Rynarcice
18. dąb szypułkowy — 1.01.1983 — Mleczno
19. dąb szypułkowy — 25.10.1994 — Orsk
20. dąb szypułkowy — 25.10.1994 — Orsk
21. dąb szypułkowy — 25.10.1994 — Orsk
22. dąb szypułkowy — 25.10.1994 — Orsk
23. żywotnik zachodni — 25.10.1994 — Nieszczyce
24. dąb szypułkowy — 12.06.1991 — Koźlice
25. topola biała — 4.10.1984 — Zaborów
26. dąb szypułkowy — 5.10.1984 — Zaborów
27. dąb szypułkowy — 6.10.1984 — Zaborów
28. dąb szypułkowy — 2 drzewa — 7.10.1984 — Lasowice
29. dąb szypułkowy — 1.01.1982 — Ścinawa
30. platan klonolistny — 1.01.1977 — Lisiec
31. wiąz szypułkowy — 1.01.1977 — Gorzyca
32. dąb szypułkowy — 1.01.1977 — Ustronie
33. dąb szypułkowy — 3 drzewa — 1.01.1977 — Zimna Woda
34. platan klonolistny — 5 drzew — 1.01.1977 — Zimna Woda
35. dąb szypułkowy — 26.03.1988 — Obora
36. sosna zwyczajna — 3.12.2019 — Gorzyca

wieloobiektowy — kilka sztuk drzew objętych ochroną

Znajdź wszystkie nazwy form ochrony przyrody powiatu lubińskiego:
 Dąbrowa Dolna, Dolina Baryczy, Dolina Czarnej Wody, Dolina Odry, Łęg
 Korea, Łęgi Odrzańskie, Naroczycki Łęg, Skarpa Storczyków, Starorze-
 cze koło Przychowej, Ścinawskie Bagna, Śnieżycza, Zimna Woda,
 Źródlika koło Zimnej Wody.

Ż	D	A	B	R	O	W	A	D	O	L	N	A	M	A	Z	S
C	L	Ż	Z	Ó	N	M	W	A	P	O	W	C	N	Ż	C	T
B	I	D	O	L	I	N	A	O	D	R	Y	E	B	R	V	A
N	H	A	T	S	O	B	E	B	I	S	E	G	V	Ó	B	R
M	E	P	Z	I	M	N	A	W	O	D	A	I	C	D	N	O
A	C	M	S	K	R	C	R	Ć	T	U	R	K	Z	L	M	R
S	Ś	N	I	E	Ż	Y	C	A	R	Y	T	S	A	I	Ł	Z
D	A	L	P	W	Ś	Z	T	E	W	Ł	Y	K	S	S	K	E
F	D	K	Ó	E	N	P	Y	G	Ł	E	Ó	A	D	K	J	C
G	O	J	M	R	A	O	U	D	A	G	P	R	F	A	H	Z
H	L	H	Ś	T	R	I	I	O	S	I	O	P	G	K	G	E
J	I	G	C	Y	O	U	O	L	D	O	I	A	H	O	F	K
K	N	F	I	U	C	Y	P	I	F	D	U	S	J	Ł	D	O
L	A	D	N	I	Z	T	Ś	N	G	R	L	T	K	O	S	Ł
W	C	S	A	O	Y	R	L	A	H	Z	K	O	L	Z	A	O
E	Z	A	W	P	C	E	K	B	J	A	J	R	Ś	I	P	P
R	A	M	S	L	K	W	J	A	K	Ń	H	C	W	M	O	R
T	R	N	K	K	I	A	H	R	L	S	G	Z	E	N	I	Z
Y	N	B	I	J	Ł	S	G	Y	Ż	K	F	Y	R	E	U	Y
U	E	V	E	H	E	D	F	C	M	I	D	K	T	J	Y	C
I	J	Ć	B	G	G	F	D	Z	N	E	S	Ó	Y	W	T	H
O	W	A	F	U	G	S	Y	B	Ż	A	W	U	O	R	O	
P	O	E	G	D	Y	H	A	I	V	A	Ś	Ł	I	D	E	W
Ł	D	R	N	S	Ł	E	G	K	O	R	E	A	O	Y	W	E
Ń	Y	T	A	Ć	Ż	K	M	Ł	Z	C	I	N	P	B	Ć	J

KALENDARZ ŚWIĄT NIETYPOWYCH:

- 1.07 /DZIEŃ PSA
- 4.07 /ŚWIĘTO HOT DOGA
- 7.07 /ŚWIATOWY DZIEŃ CZEKOLADY
- 11.07 /ŚWIATOWY DZIEŃ KEBABA
- 13.07 /DZIEŃ FRYTEK
- 16.07 /ŚWIATOWY DZIEŃ WĘZA
- 19.07 /DZIEŃ CZERWONEGO KAPTURKA
- 20.07 /DZIEŃ LODÓW
- 23.07 /DZIEŃ WĘCZYKIJA
- 24.07 /DZIEŃ PSZCZÓŁKI MAI
- 30.07 /MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ SERNIKA

LIPIEC

PRZYSŁOWIE:

„W LIPCOWEJ PORZE
ŁAPIĄ RAKI I PISKORZE”

Siódmy miesiąc w roku, według kalendarza gregoriańskiego ma 31 dni.

Czy wiesz, że...

19 lipca 1900 r. w Paryżu została otwarta pierwsza linia metra.

W lipcu urodzili się:

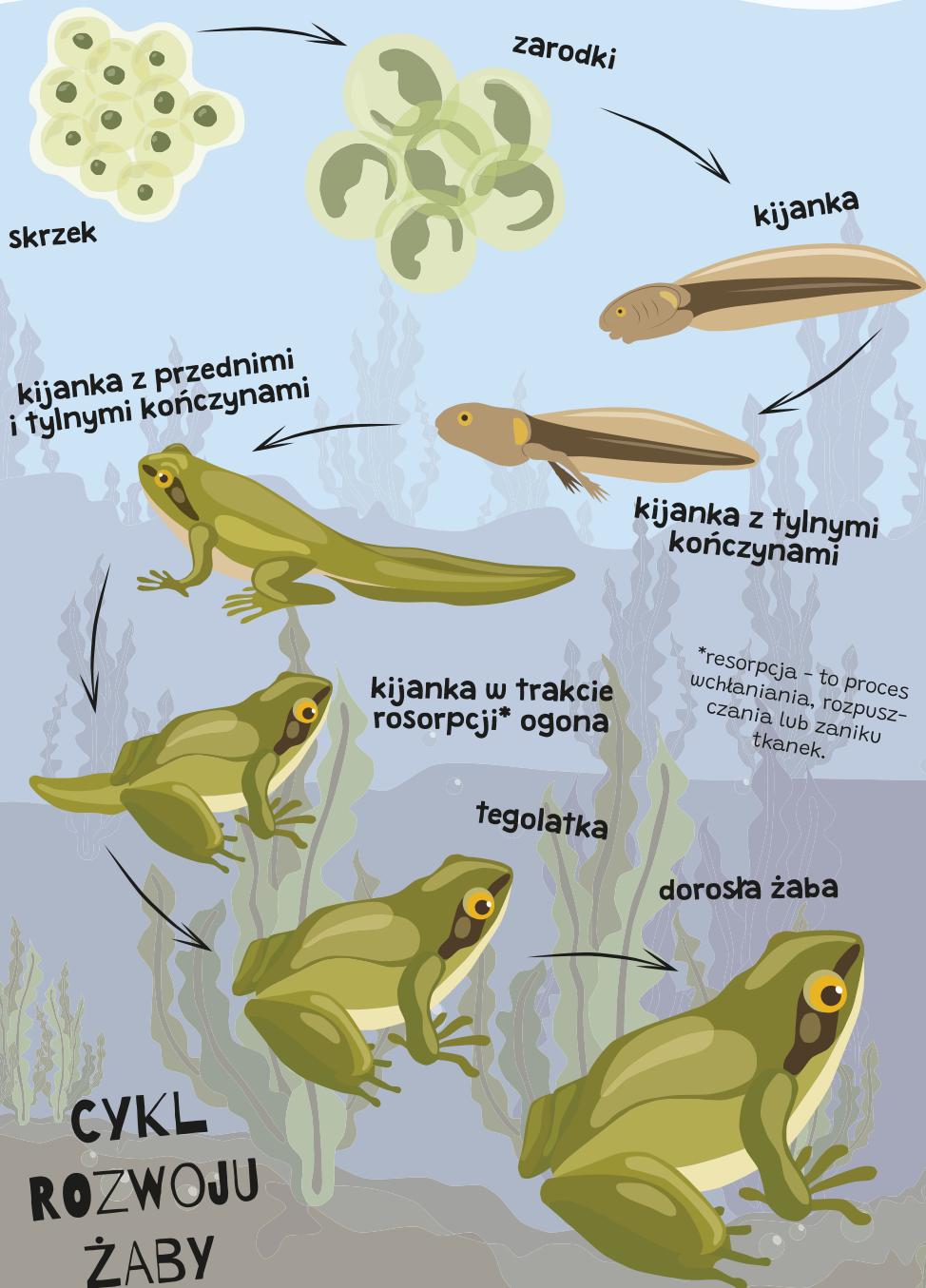
- 6.07 /Frida Kahlo - meksykańska malarka.
- 10.07 /Nikola Tesla - serbsko-amerykański inżynier i wynalazca.
- 14.07 /Ingmar Bergman - szwedzki reżyser.
- 17.07 /Wojciech Kilar - polski pianista.
- 21.07 /Ernest Hemingway - amerykański pisarz i dziennikarz.
- 28.07 /Józef Ignacy Kraszewski - polski pisarz i publicysta.
- 31.07 /J. K. Rowling - brytyjska pisarka, autorka serii o Harrym Potterze.

Nazwa miesiąca pochodzi od kwitnących w tym miesiącu lip. Dawniej używano również nazwy lipień. Łacińska nazwa *Julius* została nadana na cześć Juliusza Cezara i w różnych formach została zapożyczona przez większość języków europejskich. Przed zmianą nazwy miesiąc nazywał się *Quintilis*.

Lipiec jest miesiącem letnim na półkuli północnej, a zimowym na południowej.

Zaznacz i opisz na poniższym kalendarzu ważne dla Ciebie dni.

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

*herbologia - nauka o chwastach

kącik herbologa / POKRZYWA ZWYCZAJNA

KĄCIK HERBOLOGA

czyli o dzikich, często niechcianych roślinach,
które żyją wokół nas

(łac. *Urtica dioica*)

pokrzywa zwyczajna

wywar z pokrzyw
stosuje się w ogrodnictwie
stymulująco i ochron-
nie na inne rośliny

roślina
jadalna

roślina **pastewna**

chlorofil z liści pokrzywy ma
szerokie zastosowanie w pro-
dukcji **kremów, maseczek
i toników**

roślina **lecnicza**

jest źródłem wielu cennych
składników odżywczych, tj.
**witaminy A, C, K oraz z grupy
B**, a także minerałów: **żelaza,
wapnia, magnezu i krzemu**

chlorofil pozyskiwany
z pokrzyw wykorzystywany
jest jako **zielony barwnik
spożywczy** oznaczany
kodem E140

roślina **włóknista** — tkaniny
utkane z pokrzyw są delikatniej-
sze od lnianych i mocniejsze od
bawełnianych

wykorzystywana była
do **czyszczenia kotłów
i naczyń** ze względu na
dużą zawartość krzemionki
i wapnia

Teczka historyka / RZEŻBA BOLESŁAWA CHROBREGO

RZEŻBA BOLESŁAWA CHROBREGO W LUBINIE

Została wykonana
techniką repusowania
w blaszce miedzianej
o grubości 1 mm.

Wszystkie jej fragmenty uformowano
jedynie z wykorzystaniem narzędzi
ręcznych, bez użycia sztańc, czyli form
do wytłaczania blachy. Taki sposób
pracy to esencja prawdziwego
rzemiosła, nie wspieranego
nowoczesną technologią.

Muzeum
Historyczne
w Lubinie

#CHROBRY1000

[Rzeźba znajduje się na rondzie u zbiegu
ulic Spacerowej i Zielonogórskiej w Lubinie]

Repuserstwo to sięgająca korzeniami czasów starożytnych technika ręcznej obróbki złota, srebra, miedzi i mosiądzu. Znaleźiska archeologiczne dowodzą, że używano jej na przestrzeni tysięcy lat do wyrobu różnego rodzaju metalowych ozdób mających głównie wypukłe formy.

Repus składa się z fragmentów blach miedzianych, kutych na zimno przy pomocy **puncyn*** i młotków, łączonych za pomocą **lutu cynowego*** oraz **nitów miedzianych***. Na całą rzeźbę zużyto 92 m² blachy miedzianej o łącznej wadze 811 kg.

Rzeźba powstawała przez 12 miesięcy od kwietnia 2023 do marca 2024 roku.

Fragmety katalogu „Rzeźba Bolesława Chrobrego” (www.bibliotekamiedziowa.pl)

***puncyna** - narzędzie w kształcie pręta zakończonego głowicą np. kulą, służące do wykonywania zagłębień w metalu poprzez uderzanie w nie młotkiem

***lut cynowy** - materiał, który po roztopieniu służy do łączenia ze sobą fragmentów metalu

***nity miedziane** - elementy służące do łączenia ze sobą płaskich powierzchni metalu

Pokoloruj kuropatwę

Wydawca: Ogród Zoologiczny w Lubinie,
ul. Ignacego Paderewskiego 99, 59-300 Lubin

Kontakt: sekretariat@zoolublin.pl

Współpraca: Muzeum Historyczne w Lubinie

Skład numeru: Izabela Grygiel **Opracowanie graficzne:**

Izabela Grygiel (str. 1-23, 26-28), Karolina Smolarek (str. 24-25)

Opracowanie merytoryczne: Izabela Grygiel (str. 3-15, 20-21, 23, 26),

Agata Łabuzińska (str. 18-19), Karolina Smolarek (str. 24-25),

Andrzej Łużyński (str. 27), Konrad Niedźwiecki (str. 16-17, 22)

Lubin 2025

KUROPATWA

(łac. *Perdix perdix*)

WYSTĘPOWANIE

Rozległy obszar umiarkowanej strefy klimatycznej od środkowej Europy po południowo-zachodnią Syberię i Chiny.

POKARM

Żywią się nasionami, owadami w różnym stopniu rozwoju oraz liśćmi.

ROZMNAŻANIE

Samica przygotowuje kilka próbnych gniazd, po czym w najlepszym z nich składa 12-16 jaj, które wysiaduje przez 23-25 dni. Młode uzyskują zdolność latania po 10-15 dniach.

Kuropatwy **zasiedlają otwarte tereny rolne**, najchętniej pola uprawne (z remizami lub kępami krzaków na miedzach), ale także łąki i ugory z wyższą roślinnością. Prowadzą osiadły i naziemny tryb życia. **Są bardzo towarzyskie**, trzymają się w zwartych stadkach, natomiast w okresie lęgowym łączą się w pojedyncze pary i bronią swojego terytorium. **Ptaki te są bardzo nerwowe i płochliwe**. W chwili zagrożenia zastygają lub z wyprzedzeniem odbiegają. Dawniej miały mnóstwo pokarmu i miejsc do gniazdowania na licznych i urozmaiconych miedzach śródpolnych. Dziś monokultura zbożowa im nie sprzyja, ponieważ nie ma w niej odpowiedniego pokarmu oraz schronienia.

